

8 Binnenland | Coronarapport

De vaccinatielocatie van het Erasmus MC en Spijkernisse Medisch Centrum in Ahoy. beeld ANP, Marco de Swart

INTERVIEW PROF. DR. VAN DER VELDEN OVER VACCINATIEONDERZOEK

Wantrouwen speelde al vóór pandemie

● Arco Vuik

Mensen die niet zijn gevaccineerd tegen corona, staan over het algemeen wantrouwen-der ten opzichte van de overheid dan gevaccineerden. Dat was vóór de coronapandemie al zo, stelt gezondheidspsycholoog Peter van der Velden.

En op de tien volwassen Nederlanders is niet gevaccineerd tegen corona, hoewel vaccinatie goed beschermt tegen ernstige coronaklachten. Prof. dr. Van der Velden, verbonden aan Tilburg University, zocht namens onderzoeksinstituut Centerdata uit wat mensen beweegt om wel of geen vaccin te halen. Ook onderzocht hij de verschillen en overeenkomsten tussen gevaccineerden en ongevaccineerden.

Centerdata voerde het onderzoek uit in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Het ministerie

wil de inzichten vanuit de studie gebruiken om de vaccinatiegraad omhoog te krijgen.

Het rapport beschrijft drie groepen: gevaccineerden, ongevaccineerden die twijfelen over de prik en ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten inenten. De ruim 4600 deelnemers aan het onderzoek maakten vóór de coronaperiode al deel uit van het onderzoekspanel. „De vergelijking die wij kunnen maken met gegevens van vóór de pandemie maakt onze studie uniek”, stelt Van der Velden.

Complottheorieën

De belangrijkste redenen waarom mensen zich niet laten vaccineren zijn volgens het onderzoek de vrees voor bijwerkingen en het gebrek aan vertrouwen in de effectiviteit van het vaccin. De motivatie van gevaccineerden om de prik juist wel te halen is hun overtuiging dat het vaccin beschermt tegen ernstige ziekteverschijnselen en het besmetten van anderen.

Van der Velden: „Ik vind het opvallend dat de groep ongevaccineerden om heel verschillende redenen tot de keuze komt om geen vaccin te nemen. Een deel bijvoorbeeld vanwege de angst voor bijwerkingen, maar een ander deel uit wantrouwen of ontkenning

Peter van der Velden. beeld Maurice van den Bosch

”

Het is onterecht om de groep niet-prikkers over één kam te scheren

Peter van der Velden, gezondheidspsycholoog

van de ernst van het virus. Het is dus onterecht om de hele groep niet-prikkers over één kam te scheren en ze allemaal in de hoek van de complotdenkers te zetten.”

Het rapport van Centerdata toont aan dat gevaccineerden gemiddeld hoger opgeleid zijn dan niet-prikkers. Ook hebben ze vaker een betaalde baan. Ongevaccineerden hebben vaker een niet-Nederlandse afkomst en werden in hun omgeving minder vaak dan gevaccineerden geconfronteerd met mensen die ernstig ziek waren door corona.

Huisarts

Ongevaccineerden hebben ook veel minder vertrouwen in de regering, de zorg en de wetenschap dan gevaccineerden. Dat wantrouwen was er al vóór de coronaperiode, legt Van der Velden uit. „Het gebrek aan vertrouwen is hoogstens versterkt door deze pandemie.”

Het wantrouwen is lastig weg te nemen, denkt de hoogleraar. „De overheid heeft te lang geleund op de persconferenties als een soort publiekscampagne. Maar grote groepen van de bevolking kijken niet naar het journaal of begrijpen de boodschap niet.”

Van der Velden ziet een belangrijke rol voor huisartsen. Uit stu-

dies van onderzoeksinstituut Nivel blijkt dat huisartsen veel vertrouwen genieten van hun patiënten. „Zij kunnen mensen voorlichten die zich zorgen maken over de bijwerkingen.”

Voorlichting over corona en vaccinatie zou ook meer gericht moeten zijn op bewoners van achterstandswijken, bijvoorbeeld de groep mensen die de Nederlandse taal niet of gebrekkig spreekt, meent de hoogleraar. „Veel overheidsinformatie gaat langs hen heen. Een huisarts krijgt ook niet altijd voet aan de grond bij die doelgroep. Soms is het dan effectiever om de boodschap via bijvoorbeeld een moskee te verspreiden.”

Een klein deel van de ongevaccineerden geeft aan dat hun geloofsovertuiging geen ruimte laat voor vaccinatie. Voor twee derde van die groep is de geloofsovertuiging ook de belangrijkste reden om van de prik af te zien. Van der Velden: „We hebben geen uitsplitsing gemaakt naar geloofsrichting, daarvoor is de groep te klein. Een aantal mensen kiest ervoor om de prik niet te nemen vanuit geloofsovertuiging. Anderen doen het vanuit hun religieuze overtuiging juist wel. Gelovigen komen blijkbaar tot verschillende conclusies.”